

Ingå

JODDBÖLE V DETALJPLAN

Förhandlingar enligt 13 § i lagen om fornminnen (295/1963)

Tid 15.10.2024 kl. 9.00**Plats** Teams-möte**Närvarande**

Namn	Organisation
Aija Aunio	Ingå kommun
Teija Tiitinen	Museiverket
Tanja Ranta	Västra Nylands museum
Miika Ruokonen	Fortum Oyj
Suvi Illman	Inkoo Shipping Oy Ab
Arja Sippola	FCG Finnish Consulting Group Oy
Risto Ala-aho	FCG Finnish Consulting Group Oy

1 Mötet öppnas samt mötets syfte

Presentation genomfördes. Aija Aunio fungerade som ordförande och pro memoria utarbetades av FCG.

Det är fråga om förhandlingar enligt 13 § i lagen om fornminnen (1963/295) som berör detaljplanen Joddböle V. Förhandlingarna förs eftersom det anvisas ändringar i markanvändningen till områden med fornlämningar som är fredade med stöd av lagen om fornminnen (295/1963).

2 Projektets bakgrund

Arja Sippola, FCG: Området har använts för industri redan länge. I generalplanen anvisas området som industriområde. Utvecklandet av området stämmer överens med landskapsplanen, där bl.a. en hamn och ett utvecklingsområde för produktion och logistikfunktioner anvisats till området. Genom den planändring som görs nu möjliggörs placering av nya aktörer i området. På grund av det område som behövs för stål fabriken måste Inkoo Shippings funktioner flyttas från närheten av hamnområdet till en annan plats. Området har bearbetats mycket, bl.a. på grund av marktäktsverksamhet.

Miika Ruokonen, Fortum: Ingå hamn är exceptionell eftersom Fingrids stamnät finns i området och tillgången till el är god. Stålfabrikens placering och utrymmesreservering har undersökts med tanke på funktionerna. Under den planerade placeringen hamnar de två fasta fornlämningarna Joddböle och Joddböle 2. Under Inkoo Shippings nya område hamnar den fasta fornlämningen Nyängen, Oxhagaberget.

Aija Aunio, Ingå kommun: Det har funnits ett kolkraftverk i området. På flygbilden syns bland annat område för kolkraftverket, elstation, ledningskorridorer, hamnen och Inkoo Shippings nuvarande lagerområde där nya lagerhallar har byggts varje år. Stålfabriken ligger bakom hamnen och den cirka en kilometer långa falsverksbyggnaden behöver utrymme. Området utvidgas så att det motsvarar behovet.

3 Fasta fornlämningar i området

I området för planändringen finns tre fasta fornlämningar (Joddböle, Joddböle 2 och Nyängen, Oxhagaberget) som ligger T- eller T/kem-kvartersområdena i planändringen. Enligt lagen om fornminnen behövs förhandlingar om huruvida objekten kan avlägsnas och under vilka villkor detta kan genomföras.

Beskrivningar om objekten framfördes av museimyndigheterna. Det konstaterades att det finns skäl att nämna objektets registernummer i samband med objekten eftersom det kan finnas andra objekt med samma namn i kommunens område eller någon annanstans.

3.1 Joddböle 1000023265

Objektet har tidigare varit ett övrigt kulturarvsobjekt, men objektet har konstaterats ha en längre historia än vad man trott tidigare. Det har funnits bosättning i området i åtminstone 1 000 och kanske till och med 2 000 år.

De första kartuppgifterna är från 1703. På kartan visas två skattegårdar. På kartan syns också tecken på tidigare utveckling, såsom en tomt som ödelagts senast 1571 och som härstammar åtminstone från medeltiden.

Objektet omfattar två separata områden. År 2021 gjordes en preciserande inventering i området och avgränsningen av området preciserades baserat på den.

Det nordliga området ligger på gårdsplanen till Stor-Olars gård. I området finns bl.a. en gammal stenmur samt skikt i anslutning till en bytomt.

I området för den södra och norra änden av den södra delen har lämningar av byggnader observerats. Lämningarna hör inte till någon fast fornlämning. Den södra delen är sannolikt en bosättningsplats men det är också möjligt att det förekommit smedjeverksamhet i området. Det är sannolikt att den äldsta delen ligger i mitten av holmen täckt av vegetation. Det är viktigt att undersöka området för att få mer information.

Joddböle 1000023265 är ett objekt som är skyddat genom lagen om fornminnen och för att den ska kunna avlägsnas krävs en total undersökning. Objektet kan avlägsnas för byggnadsarbetena om en total undersökning görs.

Undersökningen omfattar fältarbeten och analyser. Analyser görs baserat på validerade prov, det vill säga prov som berättar om fornlämningen. Möjligheten att det finns ett gravfält ska beaktas. Metall- och glasfynd kan göras.

Undersökningarna sker för hand, vilket innebär att kostnaderna måste beaktas. Även konserveringskostnaderna ska beaktas.

3.2 Joddböle 2 1000023266

Objektet är en arbets- och tillverkningsplats och består av en gropmila, en kol- eller träkoldal.

I området finns en grop med en diameter på cirka 2 meter. Objektet har använts för tillverkning av kol. Kol har hittats på gropens botten. En liten gropmila kopplas ofta till hushållsproduktion eller smedjeverksamhet. Objektet kan ansluta till och med till järntillverkning under järnåldern.

Objektet har en intressant struktur. Vallen är intressant. Undersökningarna är inte omfattande, men omgivningen ska också genomsökas med metalldetektor.

Joddböle 2 är ett objekt som är skyddat genom lagen om fornminnen och avlägsnande av det förutsätter en total undersökning. Objektet kan avlägsnas för byggandet genom en total undersökning.

3.3 Nyängen, Oxhagaberget 149010021

Objektet omfattar två rösen från bronsåldern.

Det sydligare röset ligger på en högre plats i terrängen och är cirka 8 x 6 meter stort. I röset återstår endast ett stenlager, men formen urskiljs fortfarande tydligt.

Det nordligare objektet ligger en aning lägre ner i terrängen och har en storlek på cirka 10 x 12 meter. Objektet är cirka en meter högt. En del stenar har rullats ner. I mitten finns en krater som kunnat uppstå genom ras eller utgrävning.

Objektet är svårtillgängligt och därför är det svårt att transportera undersökningsutrustning till platsen. Det kan finnas metallföremål. Man kan inte förvänta sig någon stor mängd metallföremål som ska konserveras.

Vid motsvarande objekt består fynden ofta av människoben och föremålsfynd. Det kan finnas flera gravar i samma röse. Likadana rösen finns också från järnåldern. Det är möjligt att sekundära gravsättningar gjorts i röset, det vill säga att de använts som gravar på nytt senare. De äldsta är likgravar men i slutet av bronsåldern övergick begravningstraditionen till kremation. Det är möjligt att röset har angett släktens nyttjanderättsområde. Rösena kan innehålla flera cirklar på grund av att de använts som gravar flera gånger.

Objektet kräver en total undersökning. Objektet kan avlägsnas för byggnadsarbetena om en total undersökning görs. Efter att objektet undersökts behöver det inte återställas.

---

4 Åtgärder som ska vidtas vid objekten

Det diskuterades om det kunde vara möjligt att bevara objekten om byggandet kunde avgränsas utanför objekten.

Museiverket anser att sprängning av berget och andra byggnadsarbeten kan skada objekten. Vid en del objekt kan fuktighetsförhållandena ändras och bevarandet av objektet kan äventyras. Vid objektet som hamnar i mitten av byggnadsarbetena kan det uppstå ytterligare tryck på att använda området. Risker för att objektet ska förstöras ökar under tidens lopp. Den nytta som bevarandet medför kan förbli liten jämfört med undersökningarna och avlägsnandet av objekten. Genom att undersöka objekten fås värdefull tilläggsinformation om historien.

5 Övriga kulturarvsobjekt

Joddböle nordvästra (1000023633) kan strykas från plankartan. Objektet har undersökts.

Plankartan innehåller inte objektet Grävlingsberget (1000023634). Det är fråga om ett råmärke från historisk tid. Västra Nylands museum önskar att ett besök ska ordnas till området så att objektet kan dokumenteras genom fotografering.

6 Processpraxis

Överenskommelserna från dessa förhandlingar gäller i 5 år. Om markanvändningsplanerna för området ändras så att objekt som inte diskuterats nu rubbas bör nya förhandlingar ordnas. Undersökningar behöver inte göras innan det är nödvändigt. Om området inte kommer att bearbetas alldeles snart behöver undersökningar inte göras direkt.

I detaljplanebestämmelsen för objektet tilläggs uppgifter om att förhandlingar har förts. En lämplig planbestämmelse fås av Tanja Ranta i fråga om Ekenäsobjektet. Bestämmelsen är från i fjol.

Innan detaljplanen blir klar behöver de undersökta objekten inte markeras i planen.

Den som genomför projektet lämnar en begäran om utlåtande till det regionala ansvarsmuseet/Västra Nylands museum om avlägsnandet av objektet.

Utlåtande av Västra Nylands museum ska begäras innan offertbegäran lämnas till de som utför undersökningarna. Utlåtandet bifogas offertbegäran, vilket hjälper konsulterna att lämna en offert.

Den valda konsulten ska dessutom ansöka om undersökningstillstånd från Museiverket innan utgrävningarna påbörjas.

7 Mötet avslutas

Mötet avslutades kl. 10.25.

Pro memoria har skrivits av

FCG

Distribution

Deltagare